

“ทรัพย์สิน” ในความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา

นายปิยะ กันตังกุล¹

พิชญา เหลืองรัตนเจริญ²

บทคัดย่อ

ประมวลกฎหมายอาญามีได้บัญญัตินิยามของคำว่าทรัพย์สิน เอาไว้เป็นการเฉพาะจึงมีปัญหาเรื่องการตีความซึ่งต้องนำความหมายที่บัญญัติไว้ในมาตรา 137 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้ ในการวินิจฉัยฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในประมวลกฎหมายอาญา แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังคงเป็นปัญหาว่า หากสิ่งของที่ลักไม่มีรูปร่างไม่เป็นไปตามนิยามคำว่าทรัพย์สินในมาตรา 137 แล้วหากลักไปจะผิดฐานลักทรัพย์หรือไม่ และควรแก้ปัญหายังไร

การตีความคำว่าทรัพย์สินของศาลฎีกาในปัจจุบันยังคงยึดว่าทรัพย์สินคือวัตถุมีรูปร่างเท่านั้น สำหรับกระแสไฟฟ้าเป็นการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอน ซึ่งเป็นอนุภาคไม่มีรูปร่าง ย่อมส่งผลให้กระแสไฟฟ้าไม่มีรูปร่างด้วย แต่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยให้กระแสไฟฟ้าที่วิ่งตามสายไฟเป็นวัตถุมีรูปร่างจึงหมายถึงทรัพย์สินเพื่อคุ้มครองป้องกันความเสียหายแก่รัฐ ดังนั้นการลักกระแสไฟฟ้าจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ อันมีลักษณะเป็นการตีความอย่างหยابจนปัจจุบันคำพิพากษาศาลฎีกายังยึดแนวนี้นี้เป็นหลัก การตีความเช่นนี้มีผลให้การลักสัญญาณโทรศัพท์จากสายโทรศัพท์ถือเป็นการลักทรัพย์ไปด้วย แต่การลักสัญญาณโทรศัพท์ด้วยการปรับจูนคลื่นจากอากาศกลับไม่ถือว่าเป็นการลักทรัพย์ เพราะมิได้ลักจากสายต่างๆที่เป็นการลักสัญญาณโทรศัพท์เช่นเดียวกัน ต่างกันแค่เดินทางมาในรูปสัญญาณคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าหรือมาในสายนำสัญญาณ ส่วนประเด็นเรื่องการลักข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากคอมพิวเตอร์ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าข้อมูลมิใช่ทรัพย์สิน จึงไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ ตลอดจนการลักหรือปล้นเงินดิจิตอลที่เป็นลักษณะข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันย่อมไม่เป็นความผิดฐานลักหรือปล้นทรัพย์สิน

ดังนั้นจึงเป็นปัญหาของการวินิจฉัยความรับผิดในทางอาญาเนื่องจากมิได้มีการให้นิยามคำว่าทรัพย์สินไว้เป็นการเฉพาะในประมวลกฎหมายอาญาจึงทำให้การกระทำบางประการที่มีลักษณะเข้าข่ายครบองค์ประกอบความผิดทั้งองค์ประกอบภายในและภายนอก(เว้นแต่วัตถุแห่งการกระทำ) แต่ไม่อาจนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้เพราะการตีความคำว่าทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งการกระทำมีข้อจำกัดไว้แต่เฉพาะวัตถุที่มีรูปร่างเท่านั้น จึงเห็นว่าควรเสนอปรับแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มมาตรา 1(18) เพื่อให้ให้นิยามคำว่าทรัพย์สินไว้เป็นการเฉพาะดังนี้ มาตรา 1(18) ทรัพย์สิน หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง และ ให้หมายรวมถึง พลังงาน กระแสไฟฟ้า ตลอดจนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

คำสำคัญ ทรัพย์สิน / ลักทรัพย์ / มาตรา334 / ลักกระแสไฟฟ้า / ประมวลกฎหมายอาญา

¹ นักศึกษา ปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ผู้สอนในคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

1. บทนำ

ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตลอดจนการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมย่อมเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรง ในการที่จะรักษาไว้โดยการบังคับใช้กฎหมายตลอดจนระเบียบหรือจารีตประเพณีเพื่อเข้ามาควบคุมสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นปัญหาที่กระทบต่อความสงบสุขของประชาชนในสังคมก็คือการกระทำความผิดทางอาญาที่เป็นการก่ออาชญากรรมรวมทั้งการกระทำที่บุคคลรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในทรัพย์สิน ดังนั้นรัฐจึงมี บทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดโทษในทางอาญาเพื่อคุ้มครองบุคคลและทรัพย์สินเพื่อให้สังคมยึดถือ และสั่งลงโทษ บุคคลที่กระทำความผิดเพื่อมิให้เอาเป็นเยี่ยงอย่างอันนำมาสู่ความผาสุกและความสงบของสังคมโดยรวมตลอดจน ความมั่นคงของรัฐ

บทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาได้กำหนดคุ้มครองประชาชนและกำหนดการลงโทษบุคคลกระทำความผิดทางอาญา โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งถือว่าเป็นการกระทบต่อความมั่นคงของรัฐในทาง เศรษฐกิจและความสงบเรียบร้อยของประชาชนโดยตรงเพื่อให้ความคุ้มครองแก่บุคคลโดยเฉพาะผู้มีกรรมสิทธิ์ รวมถึงผู้มีสิทธิครอบครองในทรัพย์สินนั้น อันเป็นการยืนยันถึงควมมีสิทธิโดยชอบธรรมในการที่จะใช้สอยหรือติดตาม เอาทรัพย์สินของตนคืน ตลอดจนการป้องกันรักษาทรัพย์สินที่ตนเป็นเจ้าของหรือครอบครองอยู่ ซึ่งบทบัญญัติความผิด เกี่ยวกับทรัพย์สินได้บัญญัติเอาไว้ในประมวลกฎหมายอาญาลักษณะที่ 12 โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดฐานลักทรัพย์ ที่เป็นความผิดอันเกิดขึ้นได้บ่อยที่สุดและง่ายที่สุด กฎหมายอาญาจึงบัญญัติองค์ประกอบความผิดเอาไว้ในมาตรา 334 , 335 รวมทั้งฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกันอันได้แก่ 336 , 336ทวิ , 339-340ตรี เป็นต้น

บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญฐานลักทรัพย์ก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนาซึ่งจะต้องครบองค์ประกอบ ความผิดทั้งองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน กล่าวคือการกระทำความผิดจะต้องเป็นการเจตนา ประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลในการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ซึ่ง ประเด็นสำคัญของความผิดฐานลักทรัพย์นั้นจะต้องเป็นการตีความคำว่า “เอาไป” คำว่า “ทรัพย์สิน” คำว่า “ของ ผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย” และคำว่า “โดยทุจริต” เพื่อเป็นการวินิจฉัยว่าบุคคลใดจะต้องรับผิดฐาน ลักทรัพย์หรือไม่ ซึ่งในบทความนี้จะเป็นการวิเคราะห์ศัพท์คำว่า ทรัพย์ เป็นสำคัญโดยยกเอาคำพิพากษาศาลฎีกา ในอดีตที่มีการตีความว่าการกระทำใดเป็นการลักทรัพย์ตามมาตรา 334 หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำพิพากษา ศาลฎีกาที่เกี่ยวกับการลักกระแสไฟฟ้า การลักข้อมูล การลักสัญญาณโทรศัพท์ การยกยอกหุ้น และการวิเคราะห์ การกระทำในลักษณะปล้นเงินบิตคอยน์ ลักอินเทอร์เน็ต ซึ่งการกระทำความผิดเหล่านี้ ผู้กระทำถูกกล่าวหาว่า กระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวทรัพย์สิน แต่ก็มีประเด็นการตีความและวินิจฉัยคำว่า “ทรัพย์สิน” เป็นสำคัญ ซึ่งหากสิ่งที่ ลักไม่มีสภาพเป็นทรัพย์สินแล้วก็ย่อมไม่เข้าองค์ประกอบความผิด

ดังนั้น ปัญหาการตีความคำว่าทรัพย์สิน ย่อมกระทบถึงความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยตรง ในกรณีที่สิ่ง ที่ลักไม่มีรูปร่าง แม้ศาลฎีกาจะวางบรรทัดฐานเอาไว้ว่าการลักกระแสไฟฟ้าจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ แต่ก็ เป็น การไม่สอดคล้องกับตัวบทในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ให้นิยามคำว่าทรัพย์สินเอาไว้ว่าต้องเป็นวัตถุ

รูปร่างเท่านั้น ดังนั้นเมื่อเทคโนโลยี และสังคมได้พัฒนาก้าวไกลเข้าสู่ยุค 5G ย่อมส่งผลให้การกระทำความผิดบางประการอาจไม่ครบองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาโดยตรง ซึ่งเมื่อตีความโดยเคร่งครัดแล้ว ย่อมส่งผลให้ผู้กระทำไม่มีความผิดตามกฎหมายอาญา โดยเฉพาะความผิดฐานลักทรัพย์ จึงเห็นว่าการให้นิยามคำว่าทรัพย์เอาไว้เป็นการเฉพาะในประมวลกฎหมายอาญาและให้ครอบคลุมไปถึงคุ้มครองสิ่งที่สามารถลักได้ เพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ตรงตามความผิดที่ได้กระทำโดยไม่มีปัญหาเรื่องการตีความหรือการหลุดรอดจากการตีความกฎหมายที่บัญญัติไว้ไม่ครอบคลุมตามยุคสมัยใหม่

2.บทวิเคราะห์ความผิดฐานลักทรัพย์

กฎหมายอาญามาตรา 334 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริตผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีและปรับไม่เกิน 60,000 บาท” จะเห็นว่ามาตราดังกล่าวนี้มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครอง³ ดังนั้นผู้ถือกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองย่อมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานลักทรัพย์ได้ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องมีการกระทำที่เป็นการเอาไป ในลักษณะตัดกรรมสิทธิ์ โดยใช้วิธีแย่งการครอบครอง ทรัพย์จากผู้อื่นโดยมีเจตนาพิเศษเป็นเจตนาทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง

2.1 การกระทำที่เป็นการแย่งการครอบครอง

องค์ประกอบที่จะต้องพิจารณาก็คือ 1.ทรัพย์ที่ลักอยู่ในความครอบครองของผู้อื่น ซึ่งเป็นจุดที่ทำให้ความผิดฐานลักทรัพย์แตกต่างจากความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ซึ่งการครอบครองนั้นจะต้องพิจารณากฎหมายอื่นประกอบโดยเฉพาะกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1367 ที่บัญญัติว่า “บุคคลใดยึดถือทรัพย์สินโดยเจตนาจะยึดถือเพื่อตน ท่านว่าบุคคลนั้นได้ซึ่งสิทธิครอบครอง” มาตรา 1368 “บุคคลอาจได้มาซึ่งสิทธิครอบครองโดยผู้อื่นยึดถือไว้ให้” และ มาตรา 1369 “บุคคลใดยึดถือทรัพย์สินไว้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลนั้นยึดถือเพื่อตน” ดังนั้นจะเห็นว่าการครอบครองสามารถแสดงออกได้ด้วยการยึดถือเพื่อตนเอง หรือจะให้บุคคลยึดถือไว้แทนก็ได้ ซึ่งการยึดถือสามารถทำได้หลายลักษณะ ตลอดจนการหวงกันตามควรแก่พฤติการณ์และสภาพของทรัพย์นั้นซึ่งคนทั่วไปรับรู้ก็ย่อมเป็นการครอบครองแล้ว ดังนั้นการพิจารณาการครอบครองทรัพย์จึงต้องดูเจตนายึดถือเพื่อตนตามกฎหมายแพ่งประกอบ จึงทำให้การที่บุคคลยึดถือทรัพย์สินใดๆเอาไว้ไม่อาจถือได้ทันทีว่าเป็นการครอบครองเพราะบางครั้งอาจมิใช่เป็นการยึดถือเพื่อตนหากแต่เป็นการยึดถือไว้แทนเจ้าของทรัพย์ ตัวอย่างเช่น *ฎีกาที่ 950/2530* จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นลูกจ้างของกรมชลประทาน (ไม่ใช่ข้าราชการ) ได้รับคำสั่งให้ไปควบคุมเครื่องดันน้ำโดยกรม

³ สหรัฐ กิติ ศุภการ.หลักและคำพิพากษากฎหมายอาญา.(พิมพ์ครั้งที่13).กรุงเทพฯ.2566 ,503

ชลประทานส่งน้ำมันที่ใช้กับเครื่องดันน้ำให้ และมีเจ้าหน้าที่ไปควบคุมดูแลการปฏิบัติงานและตรวจสอบการใช้น้ำมันทุกวัน น้ำมันดังกล่าวยังอยู่ในความครอบครองของกรมชลประทาน เมื่อจำเลยทั้งสองเอาน้ำมันไปขายจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์

การดูแลทรัพย์ชั่วคราวเฉพาะเหตุเช่นการฝากถือของมิได้เป็นการครอบครอง⁴ แต่กรณีการฝากทรัพย์ตามสัญญาฝากทรัพย์ กรณีที่นายจ้างมอบเงินให้ลูกจ้างไปฝากธนาคารถือว่าเป็นการส่งมอบการครอบครอง หากมีการเบียดบังทรัพย์ที่ครอบครองไปย่อมไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์แต่อาจผิดฐานยักยอกทรัพย์ โดยการพิจารณาการครอบครองนั้นให้ถือตามความเป็นจริงว่าผู้ใดครอบครอง แม้ทรัพย์ดังกล่าวจะเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็ตาม(เช่น ทรัพย์ที่ขโมยมา) ก็ย่อมถือว่าเป็นผู้ครอบครอง หากถูกแย่งการครอบครองไปย่อมเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานลักทรัพย์ได้เช่นกัน⁵

2.ผู้กระทำความผิดได้แย่งและครอบครองทรัพย์ที่ลักแล้ว กล่าวคือผู้กระทำความผิดได้ ถือวิสาสะเข้ายึดถือทรัพย์ดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตพร้อมกับมีเจตนายึดถือเพื่อตนซึ่งมีลักษณะเจตนาพิเศษเป็นการทุจริต แต่ถ้าผู้กระทำความผิดเพียง มีเจตนาขโมยโดยไม่ได้อำนาจอนุญาตจากเจ้าของทรัพย์ก่อน ก็ยังไม่อาจถือว่ามีเจตนายึดถือเพื่อตน จึงไม่เป็นการแย่งการครอบครอง กับทั้งกรณีที่เจ้าของทรัพย์อนุญาตหรือยินยอมให้อาทรัพย์ไปก็ย่อม มิใช่เป็นกรณีของการแย่งการครอบครอง ทั้งนี้ การแย่งการครอบครองยังอาจเกิดขึ้นได้โดยใช้กลอุบายหลอกลวงเช่น กรณีของการแอบนำสินค้าบางประการใส่ในกล่องสินค้าแล้วชำระราคาเฉพาะสินค้าอื่น ซึ่งจะเห็นว่าผู้รับชำระเงินมิได้ยินยอมส่งมอบการครอบครองสินค้าที่ถูกแอบใส่เข้าไปจึงเป็นการแย่งการครอบครองโดยการใช้อุบายหลอกลวง ก็ย่อมเป็นความผิดฐานลักทรัพย์เช่นกัน⁶

3. ทรัพย์ที่เอาไปจะต้องเคลื่อนที่ทุกจุดและหลุดพ้นจากสิ่งยึดติดแล้ว(ถ้ามี) คือหากกรณีจะต้องมีการแยกทรัพย์ออกจากสิ่งที่ยึดติดอยู่ก็จะต้องเป็นกรณีที่ทำให้ทรัพย์หลังจากแยกแล้วมีการขยับเคลื่อนที่ทุกจุดจึงจะเป็นความผิดสำเร็จฐานลักทรัพย์ แต่หากเป็นการแยกทรัพย์ออกจากสิ่งที่ยึดติดอยู่โดยยังมิได้เคลื่อนทรัพย์หลังจากแยกก็ย่อมเป็นเพียงความผิดฐานพยายามลักทรัพย์เท่านั้น⁷ ดังนั้นการเอาไปจึงเข้าใจได้ว่าการลักทรัพย์มิได้แต่เฉพาะการลักสิ่งหามทรัพย์ที่มีเจ้าของเท่านั้นเพราะอสังหาริมทรัพย์ย่อมไม่อาจเอาไปได้ เว้นแต่จะทำให้หลุดแยกออกจาก

⁴ เทียบเคียงฎีกา 179/2507 การฝากถือกระเปาะเพื่อเข้าห้องน้ำมิได้เจตนาสละการครอบครอง จำเลยเปิดกระเปาะแล้วเอาสร้อยกับธนบัตรไปย่อมเป็นลักทรัพย์

⁵ เมธา จันทราชัน.(2566) แม่นหลักอาญา กฎหมายอาญา ภาค 1,2,3 . กรุงเทพฯ., 2566 , 609

⁶ ฎีกาที่ 3935/2553 จำเลยเอาสุราต่างประเทศใส่ในลังน้ำปลาแล้วนำไปชำระเงินกับพนักงานแคชเชียร์ของผู้เสียหายเท่ากับราคาน้ำปลา โดยพนักงานแคชเชียร์ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้เสียหายมิได้มีเจตนาส่งมอบการครอบครองสุราต่างประเทศให้แก่จำเลย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์

⁷ ไกรฤกษ์ เกษมสันต์, คำบรรยายเนติบัณฑิต ภาค1 สมัยที่75 วิชากฎหมายอาญา ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ เนติบัณฑิตยสภา 2565),109

อสังหาริมทรัพย์จนสามารถเคลื่อนที่และเอาไปได้ก็ย่อมถือเป็นการเอาไปในลักษณะเอาสังหาริมทรัพย์ไปอยู่ดี เช่น กรณีการลักขุดดินจากที่ดินไปขาย ยกเว้น การลักอสังหาริมทรัพย์ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 5295/2563 ที่วินิจฉัยว่า จำเลยแย่งกรรมสิทธิ์ห้องชุดพิพาทไปจากโจทก์นั้น มีปัญหาในหลายประการในทางวิชาการว่า ความผิดจะสำเร็จเมื่อใด และอสังหาริมทรัพย์ไม่เคลื่อนที่จะถือว่าเป็นการเอาไปได้อย่างไรการลักอสังหาริมทรัพย์จึงยังไม่เป็นที่ยุติ ส่วนทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของก็ย่อมมิใช่ทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยจึงไม่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์

อนึ่งผู้เขียนเห็นว่าการเอาไป โดยสภาพแล้วย่อมทำให้ปริมาณทรัพย์ลดลงหรือหมดไป เพราะต้องเป็นการเอาตัวทรัพย์นั้นไปโดยตรงจนกระทบต่อปริมาณทรัพย์หรือความเป็นอยู่ของทรัพย์นั้นๆ

2.2 วัตถุแห่งการกระทำคือ ทรัพย์

เดิมที่ “ทรัพย์” ได้มีการบัญญัตินิยามที่ใช้ในการตีความทางอาญาเอาไว้เป็นการเฉพาะ กล่าวคือบัญญัติเอาไว้ใน กฎหมายลักษณะอาญา รศ.127 มาตรา 6(10) โดยบัญญัติไว้ว่า “ทรัพย์นั้นท่านหมายความว่า บรรดาสิ่งของอันบุคคลสามารถมีกรรมสิทธิ์หรือถืออำนาจเป็นเจ้าของได้เป็นต้นว่าเงินตราแลบรรดาสิ่งของอันพึงเคลื่อนจากที่ได้ก็ดีแลเคลื่อนจากที่ไม่ได้ก็ดี ท่านนับว่าเป็นทรัพย์อันกล่าวมาในข้อนี้” แต่ต่อมาในการร่างประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ได้มีการตัดบทบัญญัติ นิยามศัพท์ดังกล่าวนี้ออกไป ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องใช้นิยามศัพท์ที่มีอยู่ในกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกันซึ่งมีบัญญัติเอาไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ได้บัญญัติเอาไว้ว่า “ทรัพย์หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง” และมาตรา 138 บัญญัติว่า “ทรัพย์สินหมายความว่ารวมทั้งทรัพย์และ วัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้” ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแยกแยะระหว่างทรัพย์และทรัพย์สิน เนื่องจากมีความหมายบางส่วนแตกต่างกันไปโดยเฉพาะคำว่าทรัพย์นั้น มีความหมายแคบเฉพาะวัตถุที่มีรูปร่างเท่านั้น ซึ่งหมายถึงสิ่งที่สามารถที่จะทราบถึงรูปร่างด้วยการมองเห็นหรือการสัมผัสหรือโดยวิธีอื่นใดให้รู้ว่ามีรูปร่าง จึงจะเป็นทรัพย์ที่ลักกันได้ ดังนั้น ทรัพย์สินบางอย่างซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้แต่ก็มิได้เป็นทรัพย์ตามความหมายนี้ตัวอย่างเช่น หุ่น ลิขสิทธิ์ รวมทั้งสิทธิเรียกร้องต่างๆที่เรียกกันว่าทรัพย์สิทธิ⁸ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่างแม้จะมีราคาและอาจถือเอาได้ เพราะเป็นชื่อเรียกแต่นามธรรม ไม่มีตัวตนที่มองเห็นคือสัมผัสทางกายได้แต่สามารถรับรู้ถึงสิทธิได้เท่านั้น ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำนิยามของคำว่า วัตถุ หมายถึง “สิ่งของ” และให้นิยามคำว่า สิ่ง หมายถึง “ของต่าง ๆ โดยไม่จำกัดว่ามีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เช่น คน สัตว์ และพืช เป็นสิ่งมีชีวิต ก้อนหินเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ทองคำเป็นสิ่งมีค่า” หรือหมายถึง “ภาวะ, ความมีความเป็น, เช่น สิ่งที่มีคุณค่าในสังคมอย่างหนึ่งคือ ความยุติธรรม, อย่าง, อัน, เช่น ในกระเป๋ามีของก็สิ่ง”และให้นิยามคำว่า

⁸ ฎีกาที่ 7680/2553 สิทธิเรียกร้อง มิใช่วัตถุมีรูปร่างที่สามารถเคลื่อนที่ได้ อันอาจจะมีการเอาไปได้ตามความหมายของคำว่า ทรัพย์ ในความผิดทางอาญาฐานลักทรัพย์

ของ หมายถึง “สิ่งต่าง ๆ” หรือ หมายถึง “แห่ง (ใช้สำหรับนำหน้านามที่เป็นผู้ครอบครอง)” ดังนั้นจะเห็นว่าวัตถุ หมายถึงสิ่งของ และสิ่งของนั้น คือของต่างๆ ที่อาจมีผู้ครอบครอง ส่วนคำว่า **รูปร่าง** นั้นหมายถึง “**ลักษณะ**ร่างกาย เช่น เขามีรูปร่างสูงโปร่ง, ทรวดทรง, ทรง, เช่น หลังคานี้รูปร่างเหมือนเก๋งจีน” หรือหมายถึง “สิ่งที่เห็นแต่เพียง ขอบนอกเป็นกำหนด มีลักษณะจำกัดเพียงความกว้างกับสูง เช่น รูปร่างพื้นฐาน ได้แก่ รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม รูปวงกลม เป็นต้น” เมื่อนำมาประกอบกับคำว่า “มีรูปร่าง” ที่ขยายความคำว่าวัตถุ จึงพอจะตีความอธิบายได้ว่า **วัตถุที่มีรูปร่างหมายถึงของต่างๆ ที่สามารถบอกลักษณะทรงได้**

สำหรับทฤษฎีหรือทฤษฎีบางประการที่จะนำมาวิเคราะห์ในบทความนี้ได้แก่ กระแสไฟฟ้า ข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์(ในคอมพิวเตอร์) สัญญาณโทรศัพท์ หุ่น เงินบิตคอยน์ อินเทอร์เน็ตไวไฟ จะถือว่าอยู่ในความหมาย ของทฤษฎีที่สามารถหลักหรือแยกออกกันได้อันจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 334 หรือมาตรา ความผิดที่เกี่ยวกับทฤษฎีหรือไม่ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการลักกระแสไฟฟ้า ยังคงมีปัญหาว่ากระแสไฟฟ้าเป็นทฤษฎีหรือไม่ หรือมีลักษณะเป็นสสารหรือเป็นเพียงพลังงานเท่านั้น

อย่างไรก็ตามก็จักขอการให้นิยามทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสสารและพลังงานมาประกอบ ซึ่ง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้นิยามของคำว่าไฟฟ้า ว่าหมายถึง “พลังงานรูปหนึ่งซึ่ง เกี่ยวข้องกับการแยกตัวออกมา หรือการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนหรือโปรตอนหรืออนุภาคอื่นที่มีสมบัติแสดง อำนาจคล้ายคลึงกับอิเล็กตรอนหรือโปรตอน ใช้ประโยชน์ก่อให้เกิดพลังงานอื่น เช่น ความร้อน แสงสว่าง การ เคลื่อนที่” ส่วนกระแสไฟฟ้านั้นเกิดจากอิเล็กตรอนซึ่งมีประจุลบที่เคลื่อนที่จากอะตอมหนึ่งไปสู่อีกอะตอม หนึ่ง ส่วนคำว่า พลังงานหมายถึง “ความสามารถซึ่งมีอยู่ในตัวของสิ่งนี้อาจให้แรงงานได้” และนิยามของคำว่า สสาร หมายถึง “สิ่งที่มีมวลสาร ต้องการที่อยู่ และสัมผัสได้” ดังนั้นจะเห็นว่ากระแสไฟฟ้า เกิดจากการเคลื่อนที่ ของอิเล็กตรอน โดยอิเล็กตรอนนั้นจัดเป็น 1 ใน 16 ของ อนุภาคมูลฐาน (Fundamental Particle)⁹ ซึ่งเป็นหน่วย เล็กที่สุดของอะตอมที่เชื่อว่าแบ่งต่อไปอีกไม่ได้ โดยอิเล็กตรอนจัดว่าเป็นสสารที่เป็นอนุภาคประจุลบ ซึ่งอิเล็กตรอน จะมีความสามารถอยู่ในตัวนี้อาจให้แรงงานได้ หรือที่เราเรียกว่าพลังงานไฟฟ้า จะเห็นว่ากระแสไฟฟ้าสามารถ จัดเก็บได้โดยอุปกรณ์ต่างๆเช่นเพาเวอร์แบงค์หรือแบตเตอรี่ สามารถเคลื่อนที่ผ่านตัวนำไฟฟ้าได้

ประการต่อมาคืออิเล็กตรอนหรือกระแสไฟฟ้าจัดว่าเป็นวัตถุมีรูปร่างหรือไม่ จะเห็นว่ากระแสไฟฟ้าเกิด จากการเคลื่อนที่ของอิเล็กตรอนที่เป็นประจุลบผ่านตัวนำไฟฟ้าต่างๆ ซึ่งในทางทฤษฎีแล้วอิเล็กตรอนเป็นชื่อของ สสารที่สามารถแสดงคุณสมบัติต่างๆได้ แต่ไม่อาจบอกรูปร่างได้อย่างแน่ชัดหากแต่บอกเพียงโอกาสพบคุณสมบัติ ดังกล่าวที่เป็นคุณสมบัติของอิเล็กตรอน ส่วนแบบจำลองอาจเป็นโมโนภาพว่าอิเล็กตรอนเป็นเพียงจุดที่ไม่มีปริมาตร กีย่อมได้ ดังนั้นเมื่อไม่มีปริมาตรก็ย่อมไม่มีรูปร่างไม่อาจบอกลักษณะทรงของอิเล็กตรอนได้ซึ่งในทางทฤษฎีของ

⁹ สมาคมนิวเคลียร์แห่งประเทศไทย <https://nst.or.th/academics/อนุภาคมูลฐาน/>

ฟิลิกส์ควอนตัมก็เป็นแต่เพียงการบอกถึงคุณสมบัติของอิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบไปด้วยมวล สปิน แล้วก็ประจุ แต่อิเล็กตรอนไม่มีรัศมีจึงจัดว่าปริมาตรของอิเล็กตรอนเป็นศูนย์ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าอิเล็กตรอนเป็นสสาร มิใช่วัตถุ และไม่มีรูปร่าง

จะเห็นได้ว่ากระแสไฟฟ้านั้นคือกระแสอิเล็กตรอนซึ่งโดยสภาพจะไม่มีรูปร่างดังนั้นกระแสไฟฟ้าจึงมิใช่วัตถุ มีรูปร่าง จึงไม่จัดว่าเป็นทรัพย์สิน แต่มีราคาที่สามารถซื้อขายได้และอาจถือเอาได้ดังนั้นกระแสไฟฟ้าจึงตีความว่าเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งแต่การจะตีความว่าเป็นทรัพย์สินนั้นจะเป็นการขัดกับนิยามของคำว่าทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 137 เว้นแต่จะมองว่ากระแสไฟฟ้ามีลักษณะสถานะของรูปร่างคล้ายกับแก๊สหรือของเหลวที่จะเปลี่ยนรูปทรงไปตามภาชนะที่บรรจุก็พอจะอนุมานได้ว่ากระแสไฟฟ้ามีรูปร่าง แต่ถือว่าเป็นการตีความที่หยาบมาก แต่ก็ยังเป็นช่องทางในการหาทางออกเนื่องจากว่า หากศาลตีความว่าการลักกระแสไฟฟ้าไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์สินตามมาตรา 334 ก็จะทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจในขณะนั้นอย่างมากซึ่งจะทำให้มีบุคคลผู้มีเถียงจิตคิดเป็นโจร บังอาจกระทำการละเมิดต่อกฎหมายโดยไม่เกรงกลัวเนื่องจากเห็นว่ากฎหมายไม่อาจเอาผิดการกระทำดังกล่าวได้จึงเกิดปัญหาการตีความของศาลฎีกาจนเป็นที่มาของคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 877/2501(ประชุมใหญ่) เนื่องจากหากตีความว่ากระแสไฟฟ้ามิใช่ทรัพย์สินก็ไม่อาจที่จะให้ผู้ลักกระแสไฟฟ้ารับผิดชอบในทางอาญาได้อันเป็นไปตามหลักของกฎหมายอาญาตามสภาวะที่ถือว่า ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ ถ้าไม่มีกฎหมายดังที่บัญญัติเอาไว้เป็นหลักในมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” ดังนั้นที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาจึงมีมติให้ตีความว่ากระแสไฟฟ้าเป็นทรัพย์สิน เพื่อป้องกันความเสียหายทางเศรษฐกิจอันเป็นความมั่นคงของรัฐ ซึ่งในเวลานั้นรัฐบาลเป็นผู้ผลิตควบคุมดูแลไฟฟ้าทั่วประเทศ ซึ่งยังไม่ได้เกิดการแปรรูปเป็นรัฐวิสาหกิจเหมือนในปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องตีความเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินของรัฐไทยและความสงบสุขของสังคมในอันที่จะเกิดคดีลักกระแสไฟฟ้าขึ้นทั่วราชอาณาจักรได้ แต่ถือว่าเป็นการปรับบทกฎหมายที่ฝ่าฝืนต่อหลักการตีความในทางอาญาเพราะกฎหมายอาญาจะต้องตีความอย่างเคร่งครัดตามตัวบทกฎหมาย ไม่อาจที่จะขยายความในลักษณะการใช้กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งเพื่อนำมาลงโทษบุคคลใดๆได้ และเนื่องจากประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายแบบ civil law แต่การตีความของศาลฎีกาในครั้งนี้เป็นการตีความในลักษณะของกฎหมาย common law ที่ศาลสามารถตีความวางบรรทัดฐานแล้วยึดถือเป็นหลักกฎหมายได้ต่อ และปัจจุบันศาลฎีกาก็ยังตีความความผิด ที่ลักกระแสไฟฟ้าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์สินอยู่เช่นเดิม

3.การตีความของศาลฎีกากรณีความผิดฐานลักทรัพย์

ในปัจจุบันการตีความของศาลฎีกาโดยหลักแล้วจะยึดถือความผิดฐานลักทรัพย์จะตีความโดยเคร่งครัดแต่เฉพาะกรณีการลักทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุที่มีรูปร่างเท่านั้น แต่ก็ยังเป็นปัญหาเกี่ยวกับทรัพย์หรือทรัพย์สินบางประการที่เข้าข่ายกรณีมีการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการลักเอาไปแต่บางครั้งยังไม่อาจที่จะวินิจฉัยว่าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ได้เนื่องจากมีประเด็นของคำว่าทรัพย์ที่ต้องตีความว่าสิ่งที่ลักไปนั้นเป็นทรัพย์หรือเป็นทรัพย์สินเนื่องจากการอาศัยบทนิยามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา 137 ต้องยึดถือว่าทรัพย์คือวัตถุที่มีรูปร่างเท่านั้น ดังนั้นในบทความนี้จะนำคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยกรณีที่มีการลักเอาไปซึ่งทรัพย์หรือทรัพย์สินบางประการที่น่าสนใจมาวิเคราะห์และเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดแนวทางในการปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้ครอบคลุมและคุ้มครองเจ้าของทรัพย์หรือทรัพย์สิน อันถือเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจแห่งรัฐเพราะการลักเอาไปในบางประการโดยสภาพแล้ววัตถุที่ไม่มีรูปร่างหรือเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่างแต่สามารถลักเอาไปได้ตัวอย่างคำพิพากษาของศาลฎีกาที่จะกล่าวต่อไปนี้

3.1 กรณีลักกระแสไฟฟ้า

ฎีกาที่ 877/2501(ประชุมใหญ่) ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่มีมติว่า การลักกระแสไฟฟ้าย่อมเป็นผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 หรือ 335 แล้วแต่กรณี

คำพิพากษาคดีนี้ศาลฎีกาตีความว่ากระแสไฟฟ้าเป็นวัตถุที่มีรูปร่างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ซึ่งจะเห็นว่าเป็นการตีความที่ขัดต่อหลักของกฎหมายอาญา แต่ก็เพื่อเป็นการคุ้มครองความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพื่อมิให้ถูกลักเอาไป ซึ่งจะเห็นว่าถ้าโดยทางกายภาพแล้วไม่อาจมองเห็นตัวทรัพย์ที่เป็นกระแสไฟฟ้าได้ เพราะกระแสไฟฟ้า ไม่อาจมองเห็นเป็นรูปร่างได้ แต่อาจมีราคาและถือเอาได้จึงจัดได้ว่าเป็นทรัพย์สินได้โดยไม่ต้องสงสัยแต่การตีความว่าเป็นทรัพย์นั้นสามารถมองได้สองระดับกล่าวคือ ในมุมมองแรก การมองโดยเนื้อแท้ของกระแสไฟฟ้าโดยใช้หลักทางฟิสิกส์ควอนตัมมาวิเคราะห์ก็จะสามารถตอบได้ว่ากระแสไฟฟ้าซึ่งประกอบไปด้วยอิเล็กตรอนนั้นมีใช้วัตถุมีรูปร่างเพราะอิเล็กตรอนไม่มีปริมาตรไม่มีรัศมีและไม่สามารถบอกรูปลักษณะได้เพียงแต่สามารถบอกวาโอภาสพบคุณสมบัติอิเล็กตรอนเป็นบริเวณใดในอะตอมเท่านั้น มุมมองที่สอง เป็นการมองอย่างหยาบโดยมองให้กระแสไฟฟ้ามีลักษณะคล้ายกับของๆเหลวหรือแก๊สที่คนทั่วไปรู้จักโดยจะมีรูปลักษณะไปตามภาชนะที่บรรจุหรือจัดเก็บและสามารถบรรจุหรือนำออกใช้แล้วหมดไปได้คล้ายกับออกซิเจนหรือน้ำในถัง ซึ่งเข้าใจว่าศาลฎีกาจะมองกระแสไฟฟ้าในลักษณะดังกล่าวนี้โดยมีสายไฟเป็นภาชนะบรรจุหรือทางส่งผ่านจึงมีรูปลักษณะที่เป็นรูปร่างดังกล่าวดังนั้นจึงเป็นที่มาของคำพิพากษาศาลฎีกาลำดับถัดมาที่เป็นกรณีของการลักสัญญาณโทรศัพท์จากสายโทรศัพท์ ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1880/2542 (ประชุมใหญ่)

ฎีกาที่ 1880/2542 (ประชุมใหญ่) จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องแล้วว่าจำเลยเอาสัญญาณโทรศัพท์จากตู้โทรศัพท์สาธารณะขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยไปใช้จริง คำว่า "โทรศัพท์" สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเล่มที่ 7 หน้าที่ 250 อธิบายว่า โทรศัพท์เป็นวิธีแปลงเสียงพูดให้เป็นกระแสไฟฟ้าแล้วส่งกระแสไฟฟ้านั้นไปในสายลวดไปเข้าเครื่องรับปลายทางที่จะทำหน้าที่เปลี่ยนกระแสไฟฟ้าให้กลับเป็นเสียงพูดอีกครั้งหนึ่งสัญญาณโทรศัพท์จึงเป็นกระแสไฟฟ้าที่แปลงมาจากเสียงพูดเคลื่อนที่ไปตามสายลวดตัวนำจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง การที่จำเลยลักเอาสัญญาณโทรศัพท์จากตู้โทรศัพท์สาธารณะซึ่งอยู่ในความครอบครองขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยไปใช้เพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยทุจริต จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์เช่นเดียวกับการลักกระแสไฟฟ้าตามคำพิพากษาศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ที่ 877/2501 ระหว่างพนักงานอัยการ กรมอัยการโจทก์ นายฮั่วเซียงหรือฮวดเซียง แซ่เตีย กับพวก จำเลยส่วนคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5354/2539 ระหว่างอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์ นายแมน นุ่มละมูล จำเลยที่จำเลยอ้างมาในฎีกานั้น ข้อเท็จจริงไม่ตรงกับคดีนี้ เนื่องจากคดีดังกล่าวเป็นเรื่องจำเลยปรับจูน และก๊อปปี้คลื่นสัญญาณโทรศัพท์มือถือแล้วใช้รับส่งวิทยุคมนาคมโดยอาศัยคลื่นสัญญาณโทรศัพท์ของผู้เสียหายที่ล่องลอยอยู่ในอากาศกรณีจึงแตกต่างกับข้อเท็จจริงในคดีนี้ซึ่งเป็นเรื่องลักสัญญาณโทรศัพท์ที่อยู่ภายในสายโทรศัพท์และอยู่ในความครอบครองขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานลักทรัพย์จึงชอบแล้ว

จากคำพิพากษาศาลฎีกาคดีนี้จะเห็นว่าศาลฎีกายังคงวินิจฉัยเดินตามแนวของกรณีลักกระแสไฟฟ้าจากสายไฟตามคำพิพากษาศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ที่ 877/2501 โดยมองว่ากระแสไฟฟ้าเป็นวัตถุมีรูปร่างจึงจัดว่าเป็นทรัพย์ที่ถูกลักเอาไปได้ เพราะสัญญาณโทรศัพท์ดังกล่าวเป็นสัญญาณที่ส่งมาทางสายโทรศัพท์บ้านหรือโทรศัพท์สาธารณะ ซึ่งการส่งผ่านจะใช้กระแสไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบ ดังนั้นการลักสัญญาณโทรศัพท์ดังกล่าวจึงเป็นกรณีเดียวกันกับการลักกระแสไฟฟ้าเพราะเป็นการลักกระแสไฟฟ้าเหมือนกันจากสายไฟ แต่จะเห็นว่าการลักสัญญาณโทรศัพท์ผ่านสายไฟนั้นศาลฎีกาวินิจฉัยว่ามีความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งต่างกับกรณีการลักสัญญาณโทรศัพท์ที่เป็นคลื่นที่ส่งสัญญาณผ่านอากาศอันเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า จึงเป็นกรณีที่เกิดปัญหาว่าการลักสัญญาณโทรศัพท์ผ่านคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าในอากาศไม่อาจเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ได้ทั้งๆที่พฤติกรรมของบุคคลและเจตนาไม่แตกต่างจากการลักสัญญาณโทรศัพท์ผ่านสายโทรศัพท์¹⁰

¹⁰ ฎีกาที่ 5354/2539 จำเลยนำโทรศัพท์มือถือมาปรับจูนและก๊อปปี้คลื่นสัญญาณโทรศัพท์ของผู้เสียหายแล้วใช้รับส่งวิทยุคมนาคมโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นเพียงการแย่งใช้คลื่นสัญญาณโทรศัพท์ของผู้เสียหายโดยไม่มีสิทธิ มิใช่เป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยทุจริต ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ แม้จำเลยจะรับสารภาพ ก็ต้องพิพากษายกฟ้อง

3.2 กรณีลักข้อมูลในคอมพิวเตอร์

ฎีกาที่ 5161/2547 การที่จำเลยนำแผ่นบันทึกข้อมูลเปล่าลอกข้อมูลจากแผ่นบันทึกข้อมูลที่อยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของโจทก์ร่วม เป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือไม่ โจทก์ร่วมฎีกาว่า ข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์ของโจทก์ร่วมมีรูปร่างเป็นตัวอักษร ภาพ แผนผัง และตราสาร จึงเป็นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 การที่จำเลยเอาข้อมูลของโจทก์ร่วมดังกล่าวไปจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์เห็นว่า ข้อมูลตามพจนานุกรมให้ความหมายว่า "ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริง สำหรับใช้เป็นหลักฐานหาความจริงหรือการคำนวณ" ส่วนข้อเท็จจริงหมายความว่า "ข้อความแห่งเหตุการณ์ที่เป็นมาหรือที่เป็นอยู่ตามจริง ข้อความหรือเหตุการณ์ที่จะต้องวินิจฉัยว่าเท็จหรือจริง" ดังนั้น ข้อมูลจึงไม่นับเป็นวัตถุที่มีรูปร่าง สำหรับตัวอักษร ภาพ แผนผัง และตราสารเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่ถ่ายทอดความหมายของข้อมูลออกจากแผ่นบันทึกข้อมูล โดยอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ มิใช่รูปร่างของข้อมูล เมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 บัญญัติว่าทรัพย์หมายความว่า วัตถุที่มีรูปร่าง ข้อมูลในแผ่นบันทึกข้อมูลจึงไม่ถือเป็นทรัพย์ การที่จำเลยนำแผ่นบันทึกข้อมูลเปล่าลอกข้อมูลจากแผ่นบันทึกข้อมูลของโจทก์ร่วม จึงไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามฟ้อง

คำพิพากษาคดีนี้ศาลฎีกามองว่าข้อมูลในคอมพิวเตอร์ไม่นับว่าเป็นวัตถุที่มีรูปร่าง ดังนั้นข้อมูลจึงไม่ถือเป็นทรัพย์ แต่เราจะเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นการลักข้อมูลไปแต่การที่จำเลยไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ก็เพราะการตีความว่าข้อมูลมิใช่ทรัพย์ทั้งๆที่เจตนาของจำเลยคือการเอาไปโดยทุจริตแต่การที่ศาลฎีกาตีความโดยเคร่งครัดคำว่าทรัพย์หมายถึงวัตถุที่มีรูปร่างเท่านั้น อันเป็นการตีความตามหลักของกฎหมายอาญาซึ่งหากเห็นว่ากฎหมายไม่อาจเอาผิดบุคคลดังกล่าวได้ก็จำเป็นจะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในเรื่องดังกล่าวในภายหลังอันเป็นไปตามหลักการใช้กฎหมายในระบบ civil law ดังนั้นจึงมีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมความผิดฐานลักทรัพย์เกี่ยวกับข้อมูลเข้าไป เพื่อเป็นการคุ้มครองข้อมูลทุกประการ ที่อยู่ในคอมพิวเตอร์

ถึงอย่างไรก็ตามในเรื่องดังกล่าวนี้ อาจมองว่าเป็นเรื่องการเอาไปซึ่งข้อมูลความลับทางการค้า ตาม พ.ร.บ. ความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 แต่ก็เป็นการจำกัดแต่เฉพาะข้อมูลที่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ตามบทนิยามศัพท์ในมาตรา 3 เท่านั้นจึงยังไม่อาจครอบคลุมถึงการลักเอาไปซึ่งข้อมูลที่มีใช้เป็นส่วนข้อมูลทางการค้าแต่เป็นข้อมูลในคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลที่เกิดจากการคิดค้น วิจัยหรือการประพันธ์ ซึ่งหากมองตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ก็ได้ให้คำนิยาม ถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไว้ในมาตรา 3 ว่า หมายถึง “ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา หรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือโทรสาร” และมาตรา 7 ได้บัญญัติรับรองความมีตัวตนของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เอาไว้ว่า “ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใดเพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” ซึ่งจะเห็นว่าในปัจจุบันการทำสัญญา หรือ เอกสารใดๆสามารถทำได้ทางอิเล็กทรอนิกส์โดยจัดเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ได้

เทียบเท่ากับสัญญาหรือข้อมูลที่อยู่ในรูปของเอกสารและสามารถพิมพ์ออกมายังกระดาษใช้ในการนำเสนอพยานหลักฐานในศาลได้ ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสงสัยว่าสามารถที่จะตีความได้หรือไม่ว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อันเป็นข้อมูลที่อยู่ในคอมพิวเตอร์เมื่อพิจารณามาตรา 7 ประกอบแล้วย่อมมีผลผูกพันและบังคับใช้ทางกฎหมายได้ เสมือนมีการบันทึกข้อมูลดังกล่าวลงในกระดาษแล้วมีการลักเอากระดาษดังกล่าวไปเพราะสิทธิความเป็นเจ้าของ ของเจ้าของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ย่อมมีอยู่เหนือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นการจัดเก็บเอาไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ย่อมเป็นการยึดถือครอบครองอย่างเป็นเจ้าของในฐานะผู้มีกรรมสิทธิ์หรือเป็นผู้ครอบครองข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ดังนั้นการลักเอาไปด้วยการทำซ้ำบันทึกข้อมูลดังกล่าวจากระบบคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาตย่อมเป็นการแย่งการครอบครองซึ่งข้อมูลแต่ประเด็นปัญหาที่คือเจ้าของเดิมก็ยังคงมีข้อมูลดังกล่าวบันทึกอยู่มิได้ลดน้อยถอยลงไปจึงยังเป็นประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตีความต่อไปว่าการลักข้อมูลโดยการคัดลอกจะสามารถวินิจฉัยว่าเป็นการลักทรัพย์ได้หรือไม่หากตีความว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว เปรียบเสมือนดังกระดาษอันเป็นทรัพย์มีรูปร่าง โดยอาศัยมาตรา 7 มาพิจารณาประกอบห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใดเพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

3.3 การลัก เงิน Cryptocurrency เช่น Tether (USDT) และ Bitcoin

*Bitcoin (บิตคอยน์) คือสกุลเงินในรูปแบบของดิจิทัล ถูกสร้างขึ้นมาจากภาษาคอมพิวเตอร์ ไม่มีใครเป็นเจ้าของ Bitcoin ไม่มีรูปร่างและไม่สามารถจับต้องได้เหมือนธนบัตรหรือเหรียญเงินบาท Bitcoin ถูกสร้างขึ้นมาจากกลุ่มนักพัฒนาเล็กๆกลุ่มหนึ่งตลอดจนบริษัทใหญ่ๆทั่วโลก โดยระบบของ Bitcoin ถูกรันโดยคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้งานทั่วโลก โดยใช้ระบบซอฟต์แวร์ในการถอดสมการคณิตศาสตร์*¹¹

ดังนั้นคำนิยามของสกุลเงินดิจิทัลพอจะเข้าใจได้ว่าเงินในรูปแบบดิจิทัลตราใบใดที่ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับให้เป็นทรัพย์ก็ย่อมหมายความว่า เป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่างจึงไม่อาจจัดเป็นทรัพย์ได้ ดังนั้นการขโมยเงินดิจิทัลจึงไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์อย่างแน่แท้

แต่การกระทำความผิดโดยการลักเงินดิจิทัลเกิดขึ้นมากมายในปัจจุบันแต่ตามความเข้าใจของตำรวจแล้วมองว่าเป็นการลักทรัพย์จึงตั้งข้อหาฐานความผิดลักทรัพย์ต่อผู้ต้องหา ดังข่าวต่อไปนี้ ที่ตำรวจมองว่าเป็นการลักเงิน Cryptocurrency Tether (USDT)

เมื่อวันที่ 7 มี.ค. 2567 พล.ต.ท.วรวัฒน์ วัฒนนครบัญชา ผบช.สอท. สั่งการให้ พล.ต.ต.จิตติพนธ์ ผลพุกษา ผบก.บก.สอท.4 นำกำลังเข้าทำการตรวจค้นจับกุมตัว นายสิริพรชัย (ขอสงวนนามสกุล) อายุ 40 ปี

¹¹ แหล่งที่มา <https://siamblockchain.com/bitcoin-คือ-อะไร/>

ผู้ต้องหาตามหมายจับศาลอาญาที่ จ.719/2567 ลงวันที่ 21 ก.พ. 67 ในข้อหาร่วมกันลักทรัพย์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือรับของโจร เข้าถึงโดยมิชอบ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะ และมาตรการนั้น มิได้มีไว้สำหรับตน สืบเนื่องจาก กก.1 บก.สอท.4 ได้รับแจ้งจากผู้เสียหายว่า ถูกคนร้ายขโมยทรัพย์สินดิจิทัล สกุล USDT (Tether) จำนวน 30,983 เหรียญ USDT ความเสียหายประมาณ 1,103,153 บาท จากบัญชี ไบนานซ์ (Binance) ของผู้เสียหาย จึงได้ทำการสืบสวนสอบสวนจนพบพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่า นายสิริพรชัย เป็นคนร้าย ในคดี เนื่องจากการตรวจสอบเส้นทางการเงินดิจิทัลพบว่า นายสิริพรชัยเป็นผู้รับผลประโยชน์จากสินทรัพย์ดิจิทัล ดังกล่าว¹²

จะเห็นว่าหาก นำผู้ต้องหาส่งฟ้องศาลในฐานความผิดลักทรัพย์หรือรับของโจร ย่อมเป็นปัญหาเรื่องการตีความคำว่าทรัพย์ ทั้งหมดคั้งนั้นหากศาลมองว่าเงินดิจิทัลมิใช่ทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ผู้ต้องหาดังกล่าวย่อมไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรเลย แต่ตำรวจสามารถตั้งข้อหาเกี่ยวกับ การเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบในมาตรา7ของ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะและมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ซึ่งจะเห็นว่าการกระทำความผิดอาจ ผิดกฎหมายหลายบทได้แต่กรณีความผิดฐานลักทรัพย์ นั้น เมื่อตีความว่าเงินดิจิทัลมิใช่ทรัพย์ที่ลักได้เพราะไม่มีรูปร่าง ดังนั้นจึงไม่ต้องรับโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ อันมีการบัญญัติโทษเอาไว้ให้จำคุกไม่เกิน3ปีและปรับไม่เกิน60,000บาท ซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่าความผิดฐานเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ กรณีดังกล่าวจึงเป็น ผลของการตีความจากคำว่าทรัพย์ เพื่อบังคับใช้กฎหมายเอาผิดแก่ผู้กระทำความผิด ทั้งๆที่เจตนาของผู้กระทำย่อมทุจริตคิดที่จะแย่งการครอบครองเอาไปจากผู้อื่น ถือว่าเป็นผู้มีเจตนาคิดเป็นโจร แต่หากตีความว่าเงินดิจิทัลมิใช่ทรัพย์ย่อมไม่อาจที่จะลงโทษบุคคลดังกล่าวฐานลักทรัพย์ได้

ข่าวการปล้นบิตคอยน์ เมื่อเวลา 15 .00 น.วันนี้ (17 ม.ค.) ร.ต.ท.ชนันต์ หงษ์สิทธิชัยกุล รอง สว.สอบสวน สภ.ฉลอง อ.เมือง รับแจ้งจาก นาย MAKSIM LASTOVKA อายุ 23 ปี และ น.ส.ANNA NIKULINA อายุ 28 ปี สัญชาติรัสเซีย ว่า ถูกคนร้าย 3 คน ปล้นเงิน BITCOIN (บิตคอยน์) ยอดเงินในบัญชีหายไปประมาณ 3 ล้านบาท เศษ เหตุเกิดที่เลขที่ 88/86 ชั้น 3 คอนโดมิเนียมแห่งหนึ่งในพื้นที่ ต.ราไวย์ อ.เมือง จ.ภูเก็ต¹³

กรณีข่าวดังกล่าวแม้จะเป็นกรณีที่บุคคล 3 คนร่วมกันชิงทรัพย์อันเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์แต่ก็ยังมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับทรัพย์ ว่าเงินดิจิทัลบิตคอยน์ดังกล่าว ถือว่าเป็นทรัพย์หรือไม่ซึ่งโดยข้อมูลของเงินบิตคอยน์ถือได้ว่าเงินดิจิทัลไม่มีรูปร่าง เป็นแต่เพียงข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์เท่านั้น ดังนั้นจึงไม่อาจจัดว่าเป็น

¹² แหล่งที่มา https://www.matichon.co.th/local/crime/news_4459779

¹³ แหล่งที่มา <https://mgronline.com/south/detail/9610000005447>

ทรัพย์ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 137 ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับผู้ร้ายในคดีดังกล่าวนี้ได้แล้วส่งฟ้องศาลฐานปล้นทรัพย์ก็ย่อมอาจรอดพ้นจากการลงโทษของศาลเนื่องจากการตีความคำว่าทรัพย์จะต้องเป็นวัตถุมีรูปร่างเท่านั้น เว้นแต่กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจจะส่งฟ้องในความผิดฐานอื่นเพิ่มเติมเช่นฐานบุกรุกหรือฐานข่มขืนใจในมาตรา 309 หรือฐานกรรโชก ในมาตรา 337 ของประมวลกฎหมายอาญา

4. สรุปและข้อเสนอแนะ

จะเห็นว่าประมวลกฎหมายอาญามาตรา 334 มิได้บัญญัตินิยามคำว่าทรัพย์ไว้เป็นการเฉพาะเหมือนดังที่ได้บัญญัติคำว่าทรัพย์เอาไว้เป็นการเฉพาะในกฎหมายลักษณะอาญา รศ 127 ทำให้การตีความคำว่าทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำในฐานความผิดนี้จึงต้องไปใช้คำนิยามที่มีบัญญัติเอาไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ตามหลักที่ว่ากฎหมายย่อมเกี่ยวข้องกัน เมื่อกฎหมายบัญญัติว่าทรัพย์หมายถึงวัตถุมีรูปร่าง จึงเป็นกรณีที่ทำให้การตีความในความผิดฐานลักทรัพย์ ย่อมต้องยึดคำนิยามตามตัวบทที่ว่าทรัพย์ดังกล่าวต้องเป็นวัตถุมีรูปร่างเท่านั้นดังนั้นการลักข้อมูล การลักสัญญาณมือถือที่ส่งผ่านอากาศ รวมทั้งสัญญาณไวไฟอินเทอร์เน็ตที่มีได้ติดตั้งรหัสเอาไว้ ตลอดจนการยกยอกหุ้น และการลักหรือปล้น เงินดิจิตอล ดังที่ได้ยกตัวอย่างชาวมาเลเซีย ย่อมไม่มีความผิดเพราะสิ่งดังกล่าวไม่อาจถือว่าเป็นทรัพย์หรือวัตถุมีรูปร่าง ดังนั้นการตีความคำว่าทรัพย์เป็นวัตถุมีรูปร่างจึงทำให้ ไม่อาจมีความผิดที่กระทำต่อสิ่งดังกล่าวได้ เพราะสิ่งดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นทรัพย์ จึงไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ตลอดจนรับของโจร แต่อาจมีความผิดฐานกรรโชกในมาตรา 337 และริบเอาทรัพย์ตามมาตรา 338 ได้เพราะฐานความผิดทั้งสองท่านนี้บัญญัติถึงประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิ้นซึ่งจะมีความหมายกว้างกว่าคำว่าทรัพย์ แต่เหตุที่ศาลฎีกายังคงต้องตีความเกี่ยวกับการลักกระแสน้ำไฟฟ้าว่าเป็นการลักทรัพย์ก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความไม่สงบในบ้านเมืองหากมีการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวเป็นจำนวนมากย่อมกระทบต่อความมั่นคงทางพลังงานของประเทศไทยเว้นแต่ในอนาคตจะมีการปรับแก้ขยายหรือเพิ่มเติมในมาตราดังกล่าว

ดังนั้น เพื่อให้การตีความคำว่าทรัพย์ มีความชัดเจนที่สามารถเอาผิดผู้กระทำความผิดโดยถูกต้องตามหลักของระบบกฎหมาย civil law จึงควรนิยามคำว่าทรัพย์เอาไว้เพิ่มเติมหรือ อาจเป็นการนิยามเพิ่มเติมลงในมาตรา 334 วรรคสองเกี่ยวกับความผิด ที่เป็นการลักกระแสน้ำไฟฟ้า สัญญาณมือถือหรือสิ่งอื่นๆที่ส่งผ่านคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าเพื่อการสื่อสาร ตลอดจนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ด้วย หรือ โดยเพิ่ม นำยามศัพท์ไว้ในมาตรา 1 อนุมาตรา 18 ซึ่งจะครอบคลุมฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ทั้งหมดมากกว่า ผู้เขียนจึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(18) ดังนี้ **ทรัพย์** หมายความว่า **วัตถุมีรูปร่าง และ ให้หมายรวมถึง พลังงาน กระแสน้ำไฟฟ้า ตลอดจนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ด้วย**

อ้างอิง

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ .ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง.(พิมพ์ครั้งที่41).กรุงเทพฯ .วิญญูชน ,2562

เนติบัณฑิตยสภา.รวมคำบรรยาย ภาคหนึ่ง สมัย75 .กรุงเทพฯ. ม.ป.ท. , 2565

เมธา จันทรขึ้น.(2566) แม่เหล็กอาญา กฎหมายอาญา ภาค 1,2,3 . กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์พระพุทธศาสนา, 2566

สหรัฐ กิติ ศุภการ.หลักและคำพิพากษากฎหมายอาญา.(พิมพ์ครั้งที่13).กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์เดือนตุลา , 2566

สารภาพสิ้น! รวบผู้ต้องหา ขโมยเหรียญคริปโท ล้วงจากแอปพ์ดังได้เงินกว่า3 หมื่นเหรียญ (2567).

สืบค้น 10 เมษายน 2567 จาก https://www.matichon.co.th/local/crime/news_4459779

heimhนัก 3 คนร้ายชาวรัสเซียบุกปล้นเงิน BITCOIN 2 นทท.ชาติเดียวกัน อ้างเป็น ตร.สากล (2561).

สืบค้น 10 เมษายน 2567 จาก <https://mgronline.com/south/detail/9610000005447>

อนุภาคมูลฐาน .สมาคมนิวเคลียร์แห่งประเทศไทย. (2567). สืบค้น 10 เมษายน 2567 จาก

<https://nst.or.th/academics/อนุภาคมูลฐาน/>

Bitcoin คือ อะไร . (2564). สืบค้น 10 เมษายน 2567 จาก

<https://siamblockchain.com/bitcoin-คือ-อะไร/>